

Editörün Önsözü

Psikanaliz/Psikoloji dizimizin onbeşinci kitabı olarak Sergio V. Delgado, Jeffrey R. Strawn ve Ernest V. Pedapati'nin, orijinali 2015'te yayınlanan *Çocuk ve Ergenler için Çağdaş Psikodinamik Psikoterapi: Öznelliklerarasılık ile Sinirbilimi Bütünleştirmek* başlıklı kitabının Türkçe çevirisini sunuyoruz.

Bu kitap dizisini hazırlarken gözettiğimiz amaçlarımızdan birisi psikanaliz, psikoterapi ve psikolojinin özgül alanlarına dair yetkin ders kitaplarını da okuyucuya ulaştırmak. Daha önce yayınladığımız Nancy McWilliams'ın *Psikanalitik Tanı*, Stephan Mitchell'in *Psikanaliz'de İlişkisel Kavramlar*, Stephan Mitchell ve Margaret Black'in *Freud ve Sonrası*, Melek Göregenli'nin *Çevre Psikolojisi*, Briere ve Scott'un *Travma Terapisi* ve David Shapiro'nun *Nevrotik Tarzlar* başlıklı kitapları kendi alanlarında aynı zamanda yetkin ders kitaplarıdır. Çocuk ve ergen psikodinamik psikoterapisi alanında Türkçe temel ders kitabı alanındaki görece boşluğun dolmasına elinizdeki bu kitapla katkıda bulunmak istiyoruz.

Kitabın üç yazarı da ABD'li çocuk ve ergen psikiyatristleri. Başyazar Sergio V. Delgado aynı zamanda oldukça tecrübeli ve uzun zamandır eğitimlik de yapmakta olan bir psikanalist. Görece daha genç kuşaktan olan diğer iki yazar, Jeffrey R. Strawn ve Ernest V. Pedapati ise resmen psikanalist olmasalar da psikodinamik psikoterapide de uzmanlaşmış, ama onun ötesinde de çeşitli ilgi alanları olan çocuk ve ergen psikiyatristleri.

Yazarlar, bir anlamda psikanalizin son 30 yılına damgasını vurmuş olan *ilişkisel* devrimi, çocuk ve ergen psikoterapisi alanına tercüme ediyorlar. Bunu

yaparken, sinirbilim, gelişim psikolojisi, sosyal ve bilişsel psikoloji, bağlanma ve mizaç kuramlarının kazanımlarını da genel ilişkiyel psikanalitik çerçevelerinin içine alıp bütünleştiriyorlar. Kitabın başlığındaki “çağdaş” da buradan geliyor: Çağımızın bu alanlardaki en ileri bilgileri bu kitapta bir araya getirilmeye ve bir sentez sunulmaya çalışılıyor. Kuşkusuz, 20-30-40 yıl sonra yeni “çağdaş” yaklaşımlar türeyecek ve her yaklaşım gibi bu yaklaşım da kısmen “demode” olacak; bilimsel, sanatsal, toplumsal ve insani gelişimin kaçınılmaz sonucu bu, ama bu kitap çocuk ve ergen psikodinamik psikoterapisi alanında günümüz ve yakın/orta gelecek için oldukça sağlam bir zemin sunuyor.

Kitapta bol miktarda “bir-kişilik psikoloji” ve “iki-kişilik psikoloji” karşılaştırması yapılıyor. Yazarların kendi tanımlamalarına kulak verirsek:

Geleneksel bir-kişilik psikolojiyi, klasik psikanalitik kavramları ve tekniği esas alan, psikoterapistin (bir-kişilik) rolünün, hastanın ego savunmalarını (belirtilerini) tarafsız olarak gözlemlemek ve hastanın psişe-içi çatışmaları ve nesne ilişkilerine (hastanın içsel dünyasına) dair gerçeği keşfetmek olduğunu savunan psikoterapi yaklaşımı olarak tanımlıyoruz. Ayrıca, bu psikoterapi modelinin amaçlarından biri de, bastırılmış veya bilinçdışı düzeyde kalmış olan çatışmaları, psikoterapistin yorumları aracılığıyla bilinç düzeyine getirebilmektir.

İki-kişilik ilişkiyel psikolojiyi ise kalıtsal, biyolojik, psikososyal ve kültürel etmenlerin bütünleştirilmesine dayanan bir model olarak tanımlıyoruz. Bu yaklaşıma göre, psikoterapötik müdahale örtük bir düzeyde gerçekleşir ve hastaya diğer insanlarla daha uyumlu etkileşim örüntüleri yaratabilmesi için gerekli olan yeni duygusal deneyimleri yaşatmayı hedefler. Bu bakımdan, psikoterapist ve hasta karşılıklı olarak birbirlerinin öznellikleri (iki-kişilik) ve zihinsel durumları ile ilişki halindedir. İki-kişilik psikoloji yaklaşımını benimseyen psikoterapist, çoğunlukla farkında olmadan eylemle-canlandırma ve kendini-açma süreçleri ile terapi sürecini kolaylaştırır.

Yeri gelmişken, ilişkiyel psikanaliz ekolü içinde “bir-kişilik” ve “iki-kişilik” kavramsallaştırmasını yazarlar kadar kutuplaştırıcı bir şekilde kullanmayan birçok temsilci olduğunu not edelim. Aynı şekilde, yazarların “çatışmasız bilinçdışı” kavramsallaştırmasını, ilişkiyel psikanaliz ekolü içinde yer alan kuramcılarının çoğunun paylaşmadığını, dürtü-çatışma-temelli olmasa da ilişki-çatışma-temelli bir bilinçdışı kavramını kullandıklarını belirtelim.

Kitabın ilk yedi bölümü teorik arkaplanı anlatıyor. Burada yazarlar, klasik ve ilişkiyel psikanalitik yaklaşımları karşılaştırarak, birçok kuramcının katkılarını ve sinirbilim ve gelişim psikoloji gibi alanlardan gelen araştırma

bulgularını özetleyerek kendi zeminlerini kuruyorlar. Sekizinci bölüm, yazarların dört ekseninde yaptıkları ilk değerlendirme görüşmesine ayrılmış. Bu bölümde, mizaç, biliş, bilişsel esneklik ve bağlanma tarzının ilk seanslarda nasıl değerlendirileceği ve bu değerlendirmenin psikoterapi sürecini nasıl yönlendireceğini anlatıyorlar. Dokuzuncu bölüm, çocuk ve ergenlerle çalışırken terapi çerçevesinin nasıl kurulacağı, kuralların neler olması gerektiğine dair ayrıntılı bir sunum içeriyor. Sonraki dört bölüm sırasıyla, bebekler ve okul-öncesi çocuklarla, ilkokul çağı çocuklarla, ortaokul çağı ergenlerle ve lise çağındaki ergenlerle nasıl psikoterapi yapılabileceğini, vaka örnekleriyle zenginleştirerek, aktarıyor. Son bölüm ise süpervizyona ve süpervizyon ilişkisine ayrılmış durumda.

Çocuk ve Ergenler için Çağdaş Psikodinamik Psikoterapi, tüm ruh sağlığı çalışanları ve öğrencilerinin ilgisini çekebilecek, eğitim programlarında ders kitabı olarak okutulabilecek bir kitap.

Özenli çevirisi için Uzm. Psk. Hilal Akekmekçi, Uzm. Psk. Ufuk Tura ve Uzm. Psk. Renan Kahyaoğlu'na, redaksiyon emekleri için Psk. Seda Doğan'a çok teşekkür ederim.

YRD. DOÇ. DR. MURAT PAKER

İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları

Psikanaliz/Psikoloji Dizisi Yayın Yönetmeni

Eylül 2017

Önsöz

Çocuk ve ergenlerle psikodinamik psikoterapi, bir değişim sürecinden geçiyor. Özenle ve bilgelikle hazırlanmış bu kitap sayesinde bu büyük değişim gözlerimizin önüne seriliyor. Şimdi-ve-buradada öznelliklerarası çalışmanın yaratıcılığı ve duyarlılığının rüzgârını arkasına alarak pupa yelken ilerleyen yazarlar, bir-kişilik psikolojiden iki-kişilik ilişkisel psikolojiye dönüşüm haritasını çiziyorlar ve bunu öyle bir şekilde yapıyorlar ki, bizi davet ettikleri bu yolculuğa bizler de onlarla birlikte çıkmak istiyoruz.

Denizcilik ile ilgili metaforları bir tarafa bırakacak olursak, elinizde tuttuğunuz bu kitap tek bir cilt içinde inanılmaz miktarda bilgiyi açıklıyor, bütünleştiriyor ve özetliyor. Delgado ve Strawn'ın *Difficult Psychiatric Consultations: An Integrated Approach* başlıklı ilk kitaplarında ikna edici bir şekilde geliştirdikleri kavramlar üzerine kurulan ve bu kavramları daha ileriye taşıyan bu ustalıkla kitapta, yazarlar arasına Pedapati de eklenmiş durumdadır. Kitap, bir-kişilik ve iki-kişilik modellerin tarihi, değerlendirmesi, farklı özellikleri ve terminolojileri üzerine sunulan temel bilgilerle başlıyor.

Ayrıca, her iki yaklaşıma göre kavramsallaştırma ve çalışma alanlarındaki en önemli isimler, ortodoks tutumdakiler tarafından dışarı atılan geçiş dönemindeki figürler ve öncü isimler de dahil olmak üzere, saygı ile inceleniyor, değerlendiriliyor ve karşılaştırılıyor. Bağlanma kuramı, sistem teorisi, gelişimsel psikoloji, genetik ve sinirbilim alanlarındaki gelişmeler derleniyor ve ele alınan konuya başarıyla uyarlanıyor. Tüm gelişim evrelerini kapsayan vaka örnekleri sinerjik bir şekilde iki-kişilik ilişkisel yaklaşımı açıklıyor.

Özelliklerarasılığın nörobiyolojisinin yanı sıra anlam yaratma süreçleri, ilişkisel şemalar, örtük işlevsel bellek, sosyal karşılıklık, kültürel faktörler, mizaç, biliş alanlarındaki araştırmalardaki gelişmeler açıklanıyor ve bunların psikoterapiye nasıl uygulanacağı gösteriliyor. Bu kavramlar, anlatı boyunca birlikte dans ediyorlar ve enteresan şekillerde birleştirilerek artık eskimiş olan fikirler üzerinde yıkıcı bir güç oluşturuyor ve yakın zamanda edinilen bilgi zenginliğinden destek alarak çağdaş düşünceye doğru keyifle sıcıyorlar. Ayrıca, tüm bu çağdaş kavramlar, yazarların kalemıyla anlaşılır hale getiriliyor, açıklanıyor ve terapötik uygulamaları gözler önüne seriliyor. Kendi özelliğinizi oyun alanına getiriyorsanız, artık tribünde durup mücadeleyi izleyen kişi olmak yerine mücadelenin içine girmiş oluyorsunuz.

Bu kitabın en önemli mihenk taşı, çağdaş değerlendirme görüşmesinin dört temel yapı taşı, yani mizaç, biliş, bilişsel esneklik ve bağlanmanın içsel çalışma modellerini, açıklamasıdır. Yazarlar tarafından da ifade edildiği gibi, “Bu dört temel yapı taşı, daha sonra çocuğun öz-düzenleme becerileri ve ötekilerle başarılı bir şekilde etkileşime geçmek için örtük ilişkisel örüntüler geliştirmeyi öğrenebilmesinin yapı iskeletini oluşturan, doğuştan ve çevresel etmenlerin bir sinerjisidir.” Bu yaklaşımın uygulamaya aktarılması ve uygulamada söz konusu olan değişkenler, doğru bir tanısal formülasyon veya başarılı bir terapi sonucu elde etme şansını arttırmak için her bireye veya aileye uygun olarak tasarlanmış tedavi planları geliştirilmesini anlamayı kolaylaştırıyor. Okuyucu için şimdi-ve-buradada canlanan kavramlar, faydalı tablolar, bilge öneriler ve zengin vaka örnekleri sayesinde materyal içinde özümsebiliyor.

Bu, benim okuyucu olarak yaşadığım deneyimdi. Ayrıca dört temel yapı taşı üzerine olan kısmı okurken ve hatta tüm kitabı okuma deneyimim esnasında, ilginç bir durum yaşadım. Kitapta ele alınan konuların bir araya getirilişi ve akışı okuyucuda bir güven hissi uyandırıyor. Daha da önemlisi, okuyucu, tüm kitabı saran sıcak ve kabullenici atmosferi deneyimlerken kitap da ona zihni özgürleştiren bir “canlılık alanı” sunuyor. Yazarlar ile kendi “yolculuğum” üzerine düşünürken, kitapta ele alınan materyali örtük bir düzeyde öğrendiğimi şaşkınlık içinde fark ettim. Hatırladıklarımın çok net ve somut olması, kitaba tekrar geri dönmeme, paragrafları tekrar tekrar okumama veya yorucu bir şekilde her şeyi hatırlama ihtiyacı duymama gerek kalmadan bu kavramları kullanmaya hazır olduğuma dair ikna ediciydi. Okuma deneyimim, yazarların niyetleri ile öyle uyumluydu ki ele alınan materyal benim bildirimsel-olmayan örtük bellek sistemimde yerini aldı. Olağanüstü!

Sonuç olarak, kitabın başyazarı Dr. Sergio V. Delgado'nun, Menninger Kliniği'ndeki çocuk ve ergen psikiyatrisi eğitimim boyunca ve sonrasında Topeka Psikanaliz Enstitüsü'ndeki çocuk ve ergen psikanalizi formasyonum boyunca süpervizörüm ve öğretmenim olduğunu belirtmem gerekiyor. Ayrıca, kendisi Karl Menninger Psikiyatri Okulu'nda Çocuk ve Ergen Psikiyatrisi Eğitim Programı Direktörlüğü pozisyonuna hazırlanma sürecimde de çok önemli rol oynadı. Ayrıca, Delgado, Topeka Psikanaliz Enstitüsü'nden mezun olan son çocuk ve ergen psikanalisti olmamı sağladı. Her zaman ondan bir şeyler öğrenmeye devam ediyorum ve burada yazdığım bu ön yorumlar da bunu yansıtıyor. Umarım okuyucuların da bu kitabı okuma deneyimi aynı derecede tatmin edici olur.

Dr. KIRBY POPE
Topeka, KS, ABD